

Posudek na diplomovou práci

Posudek vedoucí diplomové práce

„Pozitivní aspekty“ dyslexie,

kteřou předkládá Mgr. Hana Brancuská

Tématu dyslexie se věnuje pozornost v odborných kruzích možná už více než sto let. Od pouhého pozorování jedinců s dyslexií ve školních lavicích jsme došlo k posunu k sofistikovaným výzkumným metodám a širokému spektru diagnostických i intervenčních postupů. Mezi témata, jimž se začala věnovat pozornost na přelomu dvacátého a dvacátého prvního století, patří jednak dyslexie u dospělých jedinců a tzv. přínosy dyslexie. Stále častěji se hovoří o tom, že dyslexie na jednu stranu znamená komplex symptomů, které mohou nepříznivě ovlivňovat studijní i pracovní výkony jedince, ale na druhou stranu jedinci s dyslexií možná v porovnání s intaktní populací disponují ve větší míře určitými schopnostmi a dovednostmi, které jim umožňují vyniknout. Mezi tradičně zmiňované přínosy dyslexie patří vyšší míra kreativity, schopnost vizualizace a celostní způsob myšlení.

Přestože bylo o dyslexii napsáno již mnoho, autorka diplomové práce se rozhodně vydala směrem, který je pokládán za velmi aktuální a neotřelý. Práce je tradičně členěna na teoretickou a empirickou část, přičemž autorka ze zmíněných tzv. pozitiv dyslexie zvolila téma kreativity a zaměřila se na souvislosti mezi dyslexií a úrovní kreativity jedince. Tato témata jsou rovněž obsažena v teoretické části práce, která je tvořena třemi kapitolami. Nejprve se autorka zabývá problematikou dyslexie, následuje kapitola o kreativitě a obě témata vyústí do zmapování vztahu mezi kreativitou a dyslexií.

S ohledem na šíři obou hlavních témat oceňuji, že autorka v textu dokázala prezentovat právě takové informace, které jsou v souladu s jejím tématem. Výstižně postihla základní vymezení témat a následně se věnovala pouze těm aspektům dyslexie i kreativity, které dále souvisejí s jejím výzkumným projektem. Přitom využívala značné množství relevantních tuzemských i zahraničních výzkumných studií i přehledových prací, které byly v poslední době na dané téma publikovány. Pokud to bylo z hlediska tématu žádoucí, vracela se však také k původním literárním pramenům, které byly vydány v dřívější době.

V empirické části autorka primárně využívá Torranceho figurální test kreativního myšlení. K tomuto výzkumnému designu byla inspirována obdobnými výzkumy v zahraničí. Cílovou skupinu představovali studenti středních škol. Za pozornost stojí, že ačkoli autorka získala data od mnoha desítek respondentů, výzkumný soubor následně upravila do takové podoby, aby experimentální a srovnávací skupina byly maximálně shodné.

Rovněž zpracování výzkumných dat si zaslouží ocenění, neboť autorka se nespokojila s pouhým statistickým zpracováním výsledků, ale snažila se ze získaných dat vytěžit maximální množství údajů i podnětů pro možnou další výzkumnou činnost. Kromě srovnání výsledků v obou sledovaných skupinách, tak pracovala navíc s indexem kreativity a indexem elaborace. Dokázala se rovněž vypořádat se skutečností, že použitá metoda je poněkud staršího data a nezvažuje tedy odpovědi, které se v současné době ukazují jako běžné. Stejně tak prokázala autorka kritické myšlení, když hodnotila kresby, které podle původního

manuálu nebylo možné nijak zařadit a pro tyto účely vytvořila jednak kategorii nehodnotitelných kreseb (v souladu s manuálem), ale také kategorii neidentifikovatelných kreseb. Vzhledem ke skutečnosti, že výsledky spíše naznačily určité tendence, než potvrdily původní předpoklady, připojila autorka k výsledkům také výpočty pravděpodobné nutné velikosti výzkumné i srovnávací skupiny, aby se data významně lišila.

Toto vše autorka následně také komentuje v bohaté diskusi, v níž práci uzavírá návratem k původním teoretickým zdrojům citovaným v první části práce a současně vkládá své vlastní interpretace i návrhy pro další možnosti výzkumu.

Celá práce je psána velmi čtivým a bohatým jazykem. Autorka jednoznačně prokázala schopnost práce s odbornou literaturou i orientaci ve zvoleném tématu. Stejně tak prokázala metodologické dovednosti, preciznost při práci s výzkumnými daty i kritické myšlení při jejich interpretaci. Z pozice vedoucí této diplomové práce mi nezbývá než konstatovat, že veškerá spolupráce s autorkou v průběhu realizace její diplomové práce, byla nesmírně obohacující, přínosná a také velmi příjemná.

Na závěr otázky: Jakým dalším směrem by se dle autorky mohl ubírat výzkum v této oblasti? Setkala se autorka při studiu zahraniční literatury s jinými diagnostickými či výzkumnými nástroji, které by bylo možné využít místo Torranceho testu? Jaký význam mohou mít uvedená zjištění pro práci s jedinci s dyslexií?

Mgr. Hana Brancuská předložila práci, která jednoznačně splňuje požadavky kladené na diplomové práce. Doporučuji, aby se stala předmětem obhajoby na katedře psychologie FF UK v Praze.

Doporučené hodnocení: výborně

Praha 26. 8. 2012

PhDr. Lenka Krejčová, Ph.D.